

Anna Pagès.

**AL filo del pasado. Filosofía hermenéutica
y transmisión cultural**

Herder. Barcelona. 2006. 277 pp.

Un antic relat xinès explica la història d'un estudiant tant lleig que vivia atabalat per saber per què ell era probablement la persona més lletja del món. Havia consultat a tots els seus mestres, però no n'havia tret l'aigua clara. Gairebé desanimat, va saber de l'existència d'una muntanya on hi habitaven tres genis capaços de respondre a qualsevol pregunta. Dit i fet, es va posar en camí vers aquella muntanya. Tot anant-hi es va creuar amb un ancià que tenia una filla muda i li va dir que vivia preocupat per descobrir la causa de la mude-sa de la seva filla. Uns dies més tard va trobar-se una carpa que no podia saltar i que en volia saber els motius. Finalment, al cap d'uns dies, va trobar un pagès que tenia tres tarongers i volia saber per què dos d'ells donaven fruit i l'altre no. Després de dies de camí l'estudiant va arribar a la muntanya i es va dirigir a localitzar els tres genis. Aquests li van recordar que només respondrien tres preguntes. L'estu-diant va optar per plantejar les tres preguntes que li havien adreçat durant el camí. I els genis li van dir que la filla era muda perquè enca-ra no havia trobat l'home que li donaria la paraula, que la carpa s'ha-via empassat una pedra i que per això no podia saltar, i que el taron-

ger que no fruitava era perquè estava plantat damunt d'un cofre ple de monedes d'or. I la història acaba dient que, quan l'estudiant va tornar a casa seva, seguia sense saber per què era tan lleig, però tenia la resposta a les preocupacions dels altres.

D'alguna manera aquest relat que ens transcriu l'autora ens ensenya quines són les veritables preguntes. Sovint imaginem que les úniques rellevants són les que ens atabalen a cadascú de nosaltres. Tanmateix, les preguntes inquietants de debò són les dels altres. Només sortint de nosaltres mateixos, només autodescentrant-nos, podem descobrir que, en el camí de l'existència, també hi ha coses importants. Cal la complicitat amb els altres per a dur una vida amb sentit; cal capacitat d'empatia per a viure plenament; cal ser capaços de pensar en els altres per a què tot adquireixi una lògica. Autoconeixement i autotranscendència.

Descobrir-ho tot lligat, sense girar l'esquena a cap fenomen. La realitat ens parla de moltes maneres, sovint obscures i desconcertants i, justament, per això, ens cal aprendre a mirar. No sorprèn, doncs, que l'autora ens recordi les paraules de Vietta: La mirada de Heidegger era abstracta, sense mirar directament els interlocutors, obrint un espai entre ell i els seus oients per tal d'expressar que es tractava d'un home sol amb les seves preguntes. En canvi, la mirada de Gadamer s'adreçava càlida a l'interlocutor com a una presència real. És l'orgull de Heidegger enfront de la modèstia de Gadamer; el grunyar de Heidegger enfront de la placidesa de Gadamer; el monòleg enfront del diàleg.

Què queda de la transmissió cultural quan s'oblida el passat?. Hi ha encara tradició quan només es mira el present i el futur?. És legítim seguir parlant d'història (i de biografia) quan no hi ha testament perquè s'esborra tota forma de continuïtat?. I, en darrer terme, què paga la pena ser conservat i llegat?. No n'hi ha prou amb recordar per a què hi hagi sentit. Cal la reelaboració, la introducció de canvis, la interpretació continuada renunciant a la transmissió absoluta. Per això es inacceptable el simple mètode deslligat de l'experiència o la vivència. Es parli d'empatia o de fusió d'horitzons, sempre estem abocats a la interpretació com a forma d'existència. Apuntar en aquesta direcció ens sembla el mèrit més important d'un llibre que en té molts de mèrits.

La reflexió intempestiva de Kierkegaard i de Nietzsche enfront de l'a-fany de sistematicitat de Hegel i Heidegger. El reconeixement dels límits enfront del voluntarisme de la totalitat. L'obertura a l'Alteritat

enfront del replegament sobre un Mateix. La pregunta abans que la resposta. L'interès per allò ocult enfront de la publicitat d'allò ja descobert. Decidir, en cada moment, entre el mot i el silenci. Vet ací el dilema al què cada persona, cada societat i cada cultura es veu perpetuament confrontat. Per això s'atempta contra la veritat quan s'opta per la reproducció en comptes de la interpretació. Hermes, missatger dels déus, mai no va transmetre una citació, mai no va dir allò que suposadament havia de dir. I és que, com diu l'autora, ésser missatger dels déus no és transmetre un missatge sinó dir quelcom.

Francesc-Xavier Marín